

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inostranstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 130.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.959.

Izhaja vsak ponedeljek, srede in petek

Ljubljana, petek 25. novembra 1938

Cena posamezni številki din 150

Boi za Balkan

Nemška vlada je izdelala načrt, po katerem bi si v osmih letih osvojila balkanska tržišča. Ob zadnjem bivanju romunskega kralja Karola v Londonu se je zlasti razpravljalo o gospodarskih vprašanjih in še posebej je bila pri tem poudarjena odločnost angleške vlade, da se Anglija ne pusti izriniti z balkanskih trgov. A tudi iz Pariza se poroča, da hoče francoska vlada poglobiti svoje trgovske stike z balkanskimi državami in da bo posebna delegacija francoskih gospodarskih ljudi skušala v vseh balkanskih prestolnicah pripraviti tla za sklenitev novih trgovinskih pogodb med Francijo in balkanskimi državami. Poroča pa se tudi, da namerava Nemčija predlagati Franciji dogovor o skupnem izkoriščanju balkanskih trgov. Da se tudi Italija živo zanima za balkanske trge in da to njeno zanimanje še narašča, pa je tudi znano.

To živo zanimanje velesil za balkanska tržišča bi nujno moralo opozoriti vse balkanske države, naj ne opazujejo tega boja čisto pasivno, temveč naj s pravočasnimi ukrepi preprečijo, da bi se dogovarjali drugi na njih račun. Kajti moglo bi se sicer zgoditi, da bodo balkanski trgi lepega dne razdeljeni v interesne sfere posameznih velesil in da balkanske države ne bodo mogle več svobodno odločati, niti kam naj izvažajo svoje blago niti kje naj kupujejo njim potrebne izdelke.

Ce se torej velesile dogovarjajo, kako bi si osvojile balkanske trge, bi se morale tudi balkanske države same pogoditi, kako bi najuspešneje branile svojo gospodarsko svobodo. Ta dogovor naj bi preprečil, da bi mogle izigravati velesile eno balkansko državo proti drugi, namesto tega pa balkanskim državam omogočil, da bi one izkoriščale nasprotja in trenja med velesilami.

Gospodarski dogovor med balkanskimi državami pa bi bil potreben še iz drugega razloga. Če bi bil n. pr. dosežen sporazum med Bolgarsko in Jugoslavijo, da bi obe državi tvorile enotno carinsko ozemlje, potem bi pri pogajanjih z velesilami bila njuna pozicija čisto drugačna, kakor je danes, ko se vsaka za sebe pogaja z nadmočno velesilo. Združeni bi mogle ponuditi mnogo večje količine blaga, poleg tega pa bi bile tudi kot odjemni trg za izdelke velesil neprijemno večjega pomena. Čim več pa more kdo ponuditi, tem močnejše je tudi njegovo stališče.

To spoznanje med balkanskimi narodi tudi že prodira in misel carinske unije je zlasti med Jugoslavijo in Bolgarsko že skoraj tik pred uresničenjem. Treba pa bi bilo, da ta misel ne bi bila le pred uresničenjem, temveč da bi bila že uresničena. Kajti moglo bi se pripetiti, da bi mogla živa delavnost velesil izvedbo te misli onemogočiti. Ni zato dobro, da se sklenitev te unije še kar naprej odlaga.

Z ozirom na vedno živahnejše zanimanje velesil za balkanska tržišča bi morale tudi balkanske države pokazati čim večjo aktivnost za skupno obrambo svobodne gospodarske iniciativnosti balkanskih držav. Seveda pa je pogoj vsega, da ima vsaka balkanska država svoj gospodarski načrt izdelan, ker drugače se niti prav ne

more dogovarjati z drugo balkansko državo. Tako se vedno znova ponavlja stara izkušnja, da ne more nobena država uspešno voditi svoje gospodarske politike, če nima izdelanega jasnega gospodarskega načrta. Že celo pa je ta

nujen, kadar vidimo, kako velesile kar po načrtu prodirajo na balkanske trge in ko tudi že vidimo ter občutimo prve posledice teh njihovih načrtov.

Na veliko aktivnost velesil ne bi smele balkanske države odgovoriti s pasivnostjo, temveč le z enako aktivnostjo. Življenje namreč uči, da pasivni vedno izgubljajo, da je uspeh zajamčen edinole aktivnemu. Boj za balkanska tržišča se ne bi smel voditi čisto brez nas!

Znova vprašamo: Kaj je s krošnjiarsko uredbo?

Na podlagi konkretnih dejstev smo v zadnjih številkah dokazali, kako postaja krošnjiarska nadlega vedno hujša, a tudi njih predznost vedno večja. Navedli smo konkretne primere, ko so krošnjiarji legalnim trgovcem grozili s smrtjo, ker so se upali proti njim boriti za svoje pravice. Navedli pa smo tudi druge primere krošnjiarske predrznosti. Tako se krošnjiarji kar očitno smejejo predpisu, da sme prodajati krošnjiar samo toliko blaga, kolikor ga more nositi s seboj. Očitno, da krošnjiarji svoje blago na avtomobilih, ustanavljajo svoja skladišča ter postopajo kot pravi trgovci, samo da ne plačujejo davkov in da za svoje blago nikomur ne odgovarjajo. Vse ugodnosti svobodne trgovine uživajo, prav nobenih dolžnosti pa nimajo. Ni čuda, če je krošnjiarjev vedno več, ker kdo ne bi segel po lepem zaslužku, če se mu pa tako zlahka obljublja.

Ponovno smo v svojih člankih tudi naglasili, kako silno zmotno in neutemeljeno je tisto sentimentalno argumentiranje nekaterih uradnikov, da je treba tolerirati krošnjiarstvo, ker da se s tem pomaga ljudem, ki ne morejo dobiti posla. Ta sentimentalna dobrosrčnost je popolnoma neumestna. Resnica je namreč ta, da se krošnjiarji rekrutirajo iz vrst ljudi, ki sploh ne marajo delati, ki ne zagrabijo za nobeno težje delo, pa najsi bi bili v še takšni stiski. Velika večina krošnjiarjev so sami delomrzneži in zaradi teh ljudi pač ni umestna obzirnost nekaterih uradnikov. Še bolj čudna pa postaja ta obzirnost, kadar dopuščajo, da delomrzneži tako neženirano gazijo zakon, kakor to delajo krošnjiarji.

Opozorili pa smo v svojih člankih o krošnjiarski nadlogi tudi na najnovejše trike krošnjiarjev, ko lažejo po vaseh, da so dobili brezplačno blago od Hitlerja za naše revne kmete in da morejo zato dati blago tako zelo poceni. Je že sramota za naše ljudstvo, da takšnim gorostasnim lažem verjame, še večja, da jim tako zelo naseda. A tudi vsej naši deželi ni v čast, da se smejo takšne laži razširjati.

V zvezi s tem smo tudi opozorili, da so tudi krošnjiarji tisti, ki širijo razne alarmantne in vznemirjajoče vesti po deželi. Resničnost naše trditve je sedaj potrdil tudi »Domoljub«, ki je izrazilo kmetski list in ki se niti najmanj ne istoveti z zahtevami trgovcev. In predzadnji »Domoljub« je objavil naslednjo notico:

»Dalmatinski krošnjiarji ne izzivajte!

Iz raznih podeželskih krajev dobivamo v zadnjem času poročila, da nekateri dalmatinski krošnjiarji z vso silo agitirajo za dr. Mačka proti dr. Korošcu, ki mu podlo očitajo, da je za gospodo, ne pa za delavca in kme-

ta, kar je seveda grda in ostudna laž, ki ji naši slovenski zavodni volilci ne bodo nasedli. Dalmatinske krošnjiarje, ki slovenski kruh jedo in goste po gostilnah s svojo robo nadlegujejo, resno svarimo, naj se ne igrajo z ognjem, da ne bodo postavljeni nekega dne pred vrata!«

Upamo, da bodo vsaj po tej notici »Domoljub«, ki podpira sedanjí režim, oblasti malo bolj trdo nastopile proti krošnjiarjem in da bodo tudi oni sentimentalni uradniki spoznali, da vendar ni prav, če tako dosledno ščitijo krošnjiarje. Morda bodo sedaj spoznali, da vendar ne gre, če kaznujejo krošnjiarje tudi na ponovne ovadbe z

najbolj milimi kaznimi, temveč da bodo odslej gledali na to, da bodo tudi krošnjiarji spoštovali zakon, ne pa zakonske predpise s svojim postopanjem očitno zasmehovali! »Domoljubova« notica dokazuje, da ima oblast vse razloge, da že v lastnem interesu zatira nelegalno krošnjiarstvo. Zato tudi pričakujemo, da oblast ne bo ostala na pol pola, temveč da bo z vso odločnostjo nastopila v zaščito legalne trgovine proti krošnjiarstvu.

Zato pričakujemo, da bo že pred skoraj pol letom slovesno in javno obljubljena uredba o krošnjiarjih tudi izšla in da se bo z njo napravil konec vedno bolj neznosni krošnjiarski nadlogi.

Trgovci z bencinom se organizirajo

S pravilnikom o kontroli in reguliranju prodajne cene z alkoholom mešanega bencina kot motornega pogonskega sredstva z dne 27. junija t. l. in v zvezi s poznejšimi spremembami prodajnih cen je postalo vprašanje prodaje bencina važno ne samo za naše prodajalce bencina, temveč tudi za vso javnost.

Zadnje debate v našem časopisu o razlogih nevspešnega pojava, da je v prvih dneh tega meseca primanjkovalo mešanice, pa so dale številnim prizadetim trgovcem povod, da so se za vzroke tega pomanjkanja pričeli bolj zanimati ter na to tudi opozorili odločujoče činitelje.

Da ne bo v naši javnosti napačnega tolmačenja, kdo regulira oziroma določa cene mešanice, smatramo za potrebno ugotoviti, da postavlja cene v smislu čl. 6. omenjenega pravilnika poseben odbor, ki ga tvorijo: načelnik oddelka carin, načelnik oddelka davkov, predstavnik uprave drž. monopolov, predstavnik min. notranjih zadev, predstavnik min. za trg. in ind., predstavnik avtomobilskega kluba in dva predstavnika ind. rafinerij oziroma njihovih zajednic. Vsi ti so iz Beograda.

Iz trgovskih krogov ni v odboru nikogar. Ker je sedež tega odbora in tudi vseh omenjenih zastopstev v Beogradu, nimamo predani niti enega zastopnika v tem odboru. Vsi sklepi tega odbora se izdajajo ne da bi se vprašalo ogromno število trgovcev, direktnih prodajalcev bencina, če imajo sploh kake pritožbe oziroma želje in predloge glede prodaje bencina.

Vse to, in še druge okolnosti so dale pobudo prizadetim trgovcem, organiziranim v posebni sekciji pri ljubljanskem združenju trgovcev, ki je našla v svojem prizadevanju veliko razumevanja tudi v vodilnem združenju v Prekmurju, v združenju v Murski Soboti, da je za to pereče vprašanje zainteresirala tudi vsa ostala zdru-

ženja v Sloveniji in še posebej vse prizadete trgovce.

Odziv za skupno in borbeno organizacijo trgovcev bencina je bil presenetljivo razveseljuj. To je dokaz, da se trgovci prav dobro zavedajo svojih dolžnosti, zavedajo pa se tudi svojih pravic.

V Sloveniji imamo približno 150 trgovcev, ki prodajajo bencin iz črpkal in več sto drugih trgovcev, ki se bavijo s prostjo prodajo bencina itd. Trgovci so vložili v svoje naprave velike zneske, modernizirali vse, kar je v zvezi s prodajo bencina, tako da so lahko pred vsakim inozemcem ponosni na lepo urejene naprave.

Upravičena je torej zahteva ogromnega števila trgovcev prodajalcev goriva, da se jim da možnost povedati vsaj to, kaj mislijo o izdanih uredbah, naredbah, pojasnilih itd. in ne, da imajo besedo samo kartelirane inozemske družbe.

V obrambi interesov teh tisočev domačih prodajalcev goriva je Zveza trgovskih združenj za dravsko banovino sklenila sklicati širši sestanek vseh prizadetih iz Slovenije, na katerem se bo podrobno in temeljito obravnavalo vse, kar je v zvezi s prodajo bencina in bodo o sklepih in razpravah ter ugotovitvah obveščeni vsi odločujoči krogi. Ustanovila se bo na tem sestanku »Osrednja sekcija trgovcev z bencinom za Slovenijo«. Če se bo pokazala potreba organizirati tudi ostale trgovce izven Slovenije se bo pristopilo k organizaciji za vso državo.

Sestanek bo v nedeljo dne 4. decembra 1938 v veliki dvorani Trgovskega doma ob 10. uri dopoldne. Udeleženci izkoristijo lahko polovično nedeljsko vožnjo. Sestanek je tako važen za vse prizadete trgovce, da ne sme nihče manjkati!

Deputacija trgovstva pri g. banu zaradi krošnjiarstva

V torek dne 22. t. m. se je zgledala pod vodstvom predsednika trgovinskega odseka Zbornice g. Albina Smerkolja deputacija trgovstva pri g. banu ter mu izročila spomenico Zbornice o vedno večji nadlogi krošnjiarstva. V deputaciji so bili: zbornična svetnika gg. Cukala in Merhar, zbornični tajnik dr. Pless ter trgovci Ivan Zeleznikar ter A. Žlender iz Ljubljane ter Fran Zdolšek iz Sv. Jurija.

Člani deputacije so podrobno opisali vso škodo, ki jo povzročajo krošnjiarji ne le legalni trgovini, temveč tudi konsumentom. Opozorili pa so tudi na nelegalnost krošnjiarstva.

G. ban dr. Nallačen je z zanimanjem poslušal člane deputacije in pokazal veliko razumevanje za njih zahteve in navedbe. Izjavil je, da bo vse ukrenil, kar je v njegovi moči, da se nelegalno krošnjiarstvo zatire in zaščiti legalna trgovina.

Z zadovoljstvom so sprejeli člani deputacije to izjavo g. bana.

Zasedanje strokovnega odbora za gozdne proizvode

Za ponedeljek dne 28. novembra je sklicana seja ožjega strokovnega odbora za gozdne proizvode pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Dnevni red te seje je naslednji:

1. poročilo o glavni skupščini Evropskega sporazuma lesnih izvoznikov v Stockholmu;
2. poročilo o trgovinskih pogajanjih z Italijo;
3. naša devizna politika in interesi našega lesnega izvoza;
4. vprašanje izvoza železniških pragov, zabojnih delov, orehovega lesa in lesa za celulozo;
5. vprašanja, ki so v zvezi z našim lesnim izvozom v Nemčijo;
6. razprava o bližnjih trgovinskih pogajanjih z Anglijo in s Francijo;
7. predlogi za spremembo cen v ceničku (za zavarovanje valute);
8. slučajnosti.

V izvoznikih krogih se polaga posebna važnost na 3. točko dnevnega reda, ker postaja devizna politika vedno bolj odločujoč faktor v lesni izvozni trgovini.

Trgovci z bencinom v bivši mariborski oblasti!

Na željo mnogih podeželskih trgovcev, ki bi se radi osebno udeležili

zborovanja trgovcev bivše mariborske oblasti o bencinskem in petrolejskem kartelu,

se preloži za to nedeljo napovedano zborovanje od 10. ure dop. na 3. uro popoldne!

Zborovanje bo torej v nedeljo, dne 27. novembra ob 3. uri pop. v lovski sobi hotela »Orel« v Mariboru!

Udeležite se zborovanja polnoštevilno!

Prva železarska in železobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici

nam sporoča, da je zaradi povodnji v Kropi ustavila le za nekaj ur obratovanje, da so mogli njeni uslužbeni pomagati pri reševalnih delih. Sedaj pa obratuje zadruga zopet v polnem obsegu.

Tako bi bilo potrebno tudi pri nas!

Nova češkoslovaška vlada je začela z vso odločnostjo politiko čiščenja na vseh poljih. Tako je vlada med drugim odredila, da se morajo pregledati vse prodajalne delniških družb.

Vladni krogi pa nadalje napovedujejo, da se bodo odpravili tudi vsi davčni privilegiji in da ne bo nihče oproščen od plačevanja davkov. Vlada hoče uvesti popolno davčno enakopravnost, ki bi veljala tako za zadrage, trgovce kot delniške družbe.

Tudi pri nas bi bili potrebni enaki ukrepi, ker tudi pri nas ni država tako bogata, da bi smela komur koli odpustiti davke!

Opozorilo izvoznikom živine v Nemčijo

»Privredni biljten Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine« objavlja:

Ker se je v zadnjem času pogostokrat dogodilo, da posamezni izvozniki niso plačali prevoza od nakladalne postaje do Dunaja oziroma preje do Bodenbacha, radi česar ni državni urad (Reichsstelle) izvršil obračuna, je storil Zavod potrebne korake, da se najde neki izhod in da se more izvršiti obračun naknadno. Na svojo intervencijo je nato prejel Zavod od nem. državnega urada naslednji odgovor:

Za vagone, za katere ni bil plačan prevoz na stranskih progah, a so bili ti poslani do Bodenbacha, se bo izvršil obračun po odbitku od kupne cene.

Za vagone, za katere ni bila plačana prevoznina do Dunaja, je državni urad dogovoril s tvrdko Schenker naslednje:

Tvrdka Schenker si bo prizadevala, da se naknadno plača prevoz pri jugoslovanski nakladalni postaji, nakar bo državni urad izvršil obračun. Če to ne bi bilo mogoče izvesti v določenem roku za posamezne primere, se bo ta rok dogovoril med tvrdko Schenker in računovodstvom Zavoda ter se bo ta rok sporočil državnemu uradu ter bo nato državni urad (Reichsstelle) v vsakem takšnem primeru izvršil obračun.

Državni urad bo medtem, začeti s 15. novembrom tega leta, odklonil sprejem vsakega vagona, ki pride neplačan na Dunaj ali v Dresden ter ga dal pošiljatelju na razpolago. Državni urad bo to pošiljatelju telefonično sporočil. Dokler ne bo prevoznina plačana, se bodo svinje oz. govedo krmili na račun pošiljatelja.

Zato se opozarjajo vsi izvozniki, da brezopojno frankirajo svoje pošiljke živine do Dunaja. Če nekatere postaje ne bi hotele sprejeti prevoznine do Dunaja, je treba vsak tak primer brzojavno sporočiti Zavodu, ki bo potem o tem obvestil Generalno direkcijo drž. železnice.

Nove uradne ure v železniškem skladišču

S 25. t. m. so se uvedle v tovarnem skladišču glavnega kolodvora v Mariboru nove uradne ure, in sicer od 7. do 12. in od 15. do 18. ure. Prejemniki vagonovskih pošilk lahko že ob 7. zjutraj dvignejo tovarni list in takoj začno odvažati blago. Po preteku enega meseca se bo na podlagi zadobljenih izkušenj odločilo, ali ostanejo v veljavi nove uradne ure, ali pa se železnica povrne k prejšnjemu delovnemu času v skladišču.

Kako se potuje na Češko-slovaško

Obvestilo »Putnika« Maribor
Interesente za potovanje na Češkoslovaško opozarjamo, da je polovanje omogočeno via Nemčija v smeri: Št. Ilj—Dunaj (Südbhf.)—Dunaj (Franz Josef Bhf.)—Češko Velenice—Praga (Wils. kol.).

Z Dunaja odhaja vlak dnevno ob 7.35 uri. Potniki morajo imeti veljavne potne liste, tuji državljani nemški tranzitni vizum, v kolikor je ta predpisan po konzularnih naredbah. Drugi dokumenti niso potrebni.

Carinska revizija se vrši po starih predpisih in naredbah. V najkrajšem času bodo po prejetih poročilih vpeljeni tranzitni vlaki z Dunaja preko Breslave v Breslau—Berlin, ki pa ne bodo imeli frekvence s Češkoslovaško in

bodo pasirali češkoslovaški teritorij brez carinskega pregleda. Železniške zveze na Slovaškem bodo v kratkem zopet urejene, da bodo vlaki vozili po normalnem voznem redu, ker so državne meje že točno določene.

Novi združni zakon in pravice zadrug?

Iz predavanja univ. prof. dr. M. Škerlia

Odkar se je uvedel zakon o gospodarskih zadrugah, pa do zadnjega časa so se opazili na črti združnega in trgovskega gospodarstva že mnogi novi pojavi in celo precejšnja zaostrenost starih sporov o tem, kaj je in kaj sme biti delovno področje zadrug. — Zlasti pa ni prestal načelni spor o tem, v čem, kako so zadrage omejene v svojem poslovanju, s čim se smejo baviti, s kom smejo poslovati. Zdelo se je, da novi zakon in z njim izvedena izenačitev združnega prava nista prinesla nič razjasnitve ter ne pomenila bistvenega napredka. Vtis je naraščal posebno v zadnjem času, nikjer pa se ni nihče potrudil, da bi se odstranile vse te nejasnosti in da bi se dala javnosti o tem zanesljivejša navodila. V takšnih razmerah je bilo še tembolj potrebno zanimivo in temeljito predavanje ljubljanskega univerzitetnega profesorja dr. Milana Škerlia, ki se je vršilo v dveh delih sredi novembra in bo, kakor smo izvedeli, tudi v celoti objavljeno.

Zaradi aktualnosti naštetih vprašanj želimo dati našim čitateljem kratek posnetek tega predavanja. Že vnapred pa moramo opozoriti, da naše poročilo ne more izčrpati celotne stvarine, temveč se samo dotakne najvažnejšega. Da bo spor o zadrugah še dalje trajal, se vidi namreč tudi iz tega, ker se je po izenačitvi poostil tudi drugod v državi in imamo v tem dokaz, da se za trgovstvo pričanja čas še večje in smotrnejše obrambe pred razširjenim poslovanjem raznih zadrug. Po mnenju predavatelja so v celoti omejitve zadrug po novem zakonu večje, kot prej. Gre torej predvsem za to, katere in kakšne so te omejitve.

Ali sme zadruga poslovati tudi z nečlani?

Med glavna vprašanja se postavljajo sledeča: ali smejo zadrage poslovati tudi z nečlani, ali nabavljalne in konsumne zadrage ne posegajo kvarno v področje trgovine, koliko so sploh potrebne in koristne, končno ali so jim sploh potrebne tolikšne ugodnosti. Gre za upoštevanje stališča trgovca kot davkoplačevalca, pa tudi za obstoj in upravičenost osebne trgovine v nasprotju ali razmerju z združno.

Predavatelj se je lotil teh vprašanj v prvi vrsti pravno. Iz same definicije sledi po novem zakonu, da ima zadruga nalogo pospeševati gospodarstvo svojih članov, da morajo člani skupno opravljati posle in da se mora opravljati poslov ali spolnjevanje naloge vršiti po načelu vzajemne pomoči. Bavit se sme zato z vsakim neprepuvedanim poslovanjem, ki more povečati dohodke ali zmanjšati stroške njenih združnikov.

Vsa teža tega vprašanja leži na štirih sestavinah definicije: 1. naloga pospeševati gospodarstvo svojih članov, 2. skupno opravljanje poslov, 3. načelo vzajemne pomoči, 4. neposredno udeleževanje. — Pivi dve sta bile že tudi v starih zakonih. Velja razlika pa je v tretjem izrazu, glede načela, ker stari zakoni tega ne naglašajo. Vendar pa po predavateljevi sodbi novi zakon s tem izrazom kvečjemu utesnjuje zadrage, ker je treba reči, da ni zadruga tam, kjer je kršeno načelo vzajemne pomoči.

V zvezi s tem načelom ima novi zakon uveljavljen izraz »nepo-

sredno udeleževanje«, ki ga stari zakoni niso imeli. V zvezi, v kateri je rabljen, ta izraz nima pravega smisla, dobi ga pa po izjavi v ekspoziciji kmetijskega ministra, ki je naglašal, da je po združni ideologiji glavna naloga združništva, da odstrani posredništvo in posredniški ali trgovski zaslužek med proizvajalnikom in potrošnikom, da pa tudi sama ne sme postati posrednik. Tako bo beseda »neposredno« znatno omejila področje zadrug, kar se bo šele pokazalo in se deloma že kaže v življenju.

Iz same definicije se ne more sklepati, da je zakon razširil zadrugam polje dejavnosti in bodo sodišča morala posebej paziti na to, ali je izpolnjena zahteva neposrednosti (pospeševanja gospodarstva za člane). Pomankljiv je pa zakon v tem, ker ne postavlja poleg sodišča še drugega javnega oblastva, da bi pazilo na zakonitost. Zato sami pregledi po revizijskih zvezah ne bodo zadostovali, niti ne nadzorstvo po § 105., upravnim oblastvom pa pravila zadrug sploh ne pridejo v roke.

Dalje je v § 1., odst. 6., določeno, da posluje zadruga samo s svojimi združniki in s svojo poslovno zvezo, obenem pa navaja v osmih točkah izjeme, ob katerih sme poslovati tudi z nezadrugniki. Po vsebini je prepoved pretesna, ker ne pove, kdaj ne sme zadruga poslovati niti s svojimi člani. Gre za predmet poslovanja. Glede tega zadruga ne sme prekoračiti pravil niti proti združnikom, dalje pa je zavisno dosti od vrste zadrug. Teorija je, da bi zadoščale kreditnim zadrugam samo vloge članov, ker se navadno združujejo ljudje, ki si sami ne morejo pomagati in ker je dobrotnikov vedno malo. Podobno velja za potrošniško zadrugo, bržko naj zadruga spolni nalogo, ki je vsi skupaj ne zmorejo. Mogoča bi bila stanovanjska zadruga obrtnikov-gradbenikov, toda takih zadrug ni. Producerska se dejansko nikdar ne bi mogla omejiti na same člane. Kje naj bo torej meja, ko se v življenju načelo poslovanja samo z združniki nikdar ne da izvesti do kraja?

Zato se je že v judikaturi bivšega avstrijskega vrhovnega sodi-

šča izkristaliziralo načelo, da sme zadruga samo s člani opravljati posle, ki naj po njenem s pravili določenem delokrogu podpirajo gospodarstvo članov, tudi z nečlani pa po posle, ki naj ji omogočijo, da more podpirati gospodarstvo članov. To načelo je življenjsko in dovolj prožno za vse vrste zadrug in seveda pa še dopušča večjo natančnost pravil za »pomožne posle« itd. Naš zakon našteva izjeme poslovanja z nečlani nekako taksativno, toda mogoče so še tudi izjeme, ki niso navedene.

To določevanje izjem bo stvar prakse. Bistveno pa velja to, da novi zakon ne favorizira poslovanja z nezadrugniki bolj kakor prejšnji zakon.

Dvome vzbuja določba št. 1 6. odst. 1. § glede jemanja kredita in sprejemanja hranilnih vlog, kajti kreditni posli so mogoči pri vsaki in ne le pri kreditni zadrugi. Ali naj sme torej vsaka zadruga sprejemati hran. vloge tudi od nezadrugnikov? V vladnem načrtu je bilo mišljeno to samo za posebno kvalificirane kreditne zadrage, splošno pa le glede posojil. Stvarno lahko potrošniška zadruga sprejema vse hranilne vloge, da ojači sredstva za nabavo blaga, ki ga prodaja združnikom, in zato še ne postane kreditna zadruga. Mešano poslovanje tudi doslej ni bilo prepovedano, ostane pa prav tako nevarno. Vladni predlog je bil za ta del boljši, vendar pa zakon vsaj ni poslabšal prejšnjega stanja. Ostale določbe o kreditnih zadrugah so v skladu z zahtevo, da se ne posluje z nezadrugniki.

Velja je omejitev za producerske in prodajalne (vnovčevalne) zadrage (št. 2. odst. 6.), da se nabavljeni predmeti za potrošnje združnikov ne smejo niti predelati prodajati nezadrugnikom. Dopusno je, da mlekarska zadruga mleko, dobljeno od združnikov, prodaja nezadrugnikom kot tako ali predelano v maslo ali sir; ne bi pa smela prodajati nezadrugnikom mleka, ki ga niso pridobili združniki ali ona sama, marveč je bilo kupljeno od nezadrugnikov, razen če se predela. Potrošniška zadruga ga pa nezadrugnikom ne sme prodajati niti predelane.

Nadrobna trgovina in zadrage

Najbolj neposredno zadeva nadrobno trgovino določba št. 3 v 6. odst. § 1. zakona o gospodarskih zadrugah. Nabavljalne, potrošniške (konsumne) zadrage smejo predmete za rabo združnikov prodajati samo tem, kar velja za predelane in za nepredelane predmete; samo monopolni predmeti se smejo prodajati tudi nečlanom. Seveda so ti monopolni predmeti tudi važni, ker privabljajo nezadrugnike. To je delno poslabšanje, ki ni bilo potrebno in se je dodalo šele v skupščini.

K tej izjemi bi bilo prišteti še drugo iz točke 6., ki pravi, da smejo zadrage v poslih skupne nabave in potrošnje prodajati vsakomur zaobalo (ambalažo) ter pokvarjeno ali poškodovano blago, odpadke ali stranske proizvode ki jih ne rabijo združniki. O teh prodajah mora zadruga obvestiti revizijsko zvezo. — Ta razumljiva določba se pa da poljubno razteg-

niti, že zato, ker je pojem pokvarjeno blago preveč nedoločen.

Če naj se zakon ne zlorablja v škodo zasebne trgovine, bo tu potrebna natančna kontrola, da se pod to izjemo ne bo skrivala spekulacija in načrtna izigravalna taktika: prevelike nabave, poravnavanje zaloge zaradi cen in celo naročanje »pokvarjenega blaga«. Predvsem bo treba slavek »ki ne služijo potrošnji združnikov« uporabljati na celotno izjemo, ne samo za odpadke.

Malo verjetno pa je, da bi imela popoln uspeh določba, da se te prodaje morajo javljati revizijski zvezi. Te zveze kot interesirane morda dostikrat ne bodo dovolj stroge pri preseganju o upravičenosti takšne prodaje. Pri sestavi teh določb je bilo več predlogov, dale bi se pa bolj utesniti in onemogočiti zlorabe. Zal v dosedanjih zakonih to še ni bilo uvede-

Obiščite

NOVINARSKI
KONCERT

1. decembra
NA TABORU

2 godbi za ples

no, kar je zdaj vplivalo v prid še širšim izjemam.

Prav lahko bi se izrabljala tudi določba št. 7., po kateri smejo zadrage z dovolitvijo ministra za kmetijstvo namesto združniških pridelkov ali izdelkov ob elementarnih ali običajnih ovirah prodajati tudi drugod nabavljeno blago, in sicer seveda komur koli. Živnoredske, mlekarke, čebelarke ali vrtnarske zadrage bi lahko začele s tem načinom poslovanja močno konkurirati zasebnim trgovcem, če bi se obrnilo to načelo. Doslej taki primeri niso pogostni. Najbolje pa bi to mogel nadzorovati ban s pomočjo strokovnih referentov, ki bolje poznajo razmere v svojem kraju ko pa Glavna združna zveza.

Za trgovino zelo važna je tudi določba št. 8., da smejo zadrage poleg svojega glavnega predmeta prodajati postranske potrošne predmete, če bi se glavni proizvod zadrage brez teh ne mogel dobro prodati. Postranske predmete pa smejo seveda nabaviti kjer koli. — Tudi tu je predpisana dovolitev kmetijskega ministra po zahtevanju Glavne združne zveze. Opozoriti je treba pač, da tu ni mišljena zaobala in tudi ne nujno potrebni dodatek, kakor na primer trakovi k čevljem, ker za to ni treba posebnega dovoljenja. Gre torej za to, ali smejo n. pr. čevljarske zadrage na splošno prodajati razne potrebščine (kopita, voščila, snežke), vrtnarji lonce, zadruga elektrarna žarnice i. dr. — Po mnenju predavatelja je tu potrebna posebna dovolitev. Odločitev pa bo tu precej težka. Vprašanja bodo včasih gospodarsko tudi zelo pomembna in bi se že zaradi tega morala zaslišati vselej tudi domača zbornica. Potreben bi bil tudi sporazum z resornim ministrom. Doslej sodne prakse še ni bilo. Verjetno pa je, da novi zakon zadrugam stanje s temi določbami še otežuje.

Sankcije

Glede sankcij, ki jih daje združni zakon, se trdi, da niso zadostne. Zakon daje zasebnopravne in kazenske sankcije, h katerim se morajo šteti tudi kazni za nered ali disciplinske kazni. Teh določb je več. Zasebnopravne sankcije bodo večinoma za trgovce neuporabne. Morda pa bi bil uporabljen § 1. zakona o pobijanju nečedne (neoljalne) tekme, ki zadeva dobrim običajem nasprotna dejanja. Po predavateljevem mnenju je poslovanje z nezadrugniki tudi nasprotno dobrim šegam v poslovnem prometu in bi bila tožba mogoča, če gre za tekmo. Ta tožba bi imela tudi veliko prednost, da je zanjo upravičen ne samo tekmeč, marveč tudi vsaka organizacija, kolikor je po pravih poklicana, da brani s takšnim dejanjem oškodovane interese tekmeč, predvsem torej zbornica za trgovino, obrt in industrijo. To bodo v praksi odločila sodišča v konkretnih primerih, na kar bo treba počakati. Priponiti velja samo še to, da je po § 53., odst. 2., zakona o gospodarskih zadrugah zasebnopravno odgovorna tudi zadruga in ne le njeno krivo osebo, in da se torej za škodo lahko tožijo ali zadruga ali storilec ali pa oba.

Politične vesti

O obisku kneza Pavla v Londonu piše ves angleški tisk zelo prijazno in tako tudi Edenovo glasilo »Yorkshire Post«. List pravi, da se knez Pavle zelo zanima za gospodarska vprašanja, ki se v južno-vzhodni Evropi ne morejo čisto ločiti od političnih. V razgovoru z angleškimi ministri bo mogoč knez Pavle spoznati, kako se morejo gospodarski odnosi med obema državama še poglobiti. Trgovina je tudi že narasla, je pa za Anglijo pasivna. Na drugi strani se dobro obrestuje v Jugoslaviji investirani angleški kapital. Težave pa dela klirinški sistem.

Romunski kralj Karol in prestolonaslednik Mihael sta v četrtek obiskala kancelerja Hitlerja v Berchtesgaden.

Kralj Karol je govoril s Hitlerjem tudi o Karpatski Ukrajini. V Pragi so prepričani, da se je sedaj položaj Karpatske Ukrajine zboljšal.

Dodatni proračun je sobranje odobrilo, ker je vlada črtala izdatke za nabavo rotacijskega stroja za bolgarski vladni list »Dnes«. Zaradi tega kredita je tudi izbruhnila prejšnja kriza vlade.

Predsednik angleške vlade Chamberlain in zunanji minister Halifax sta prišla v sredo v Pariz, da se dogovorita s francosko vlado o vseh zunanje-političnih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Francoski listi pišejo, da ni vprašanja, o katerem se obe vladi ne bi mogle zediniti.

V finančnem odboru francoskega parlamenta je bil le z dvema glasovoma večina odklonjen predlog o nezaupnici vladi. Pa še ta silno slabotni uspeh je dosegel Daladier le z grožnjo, da bo odložen prihod Chamberlaina, če bi bila vlada v krizi.

Odpor proti sanacijskemu načrtu francoske vlade raste med tem neprestano. Stavkovno gibanje narasča ter se je resno bati, da izbruhne tudi generalna stavka. Delavci so velik del tovarn zasledili. Vendar se je policiji in narodni gardi posrečilo, da je spravila delavce iz tovarn. Vedno manj je verjetno, da bi mogla vlada v celoti izvesti svoj načrt.

Francoska vlada je sklenila, da se čim prej podpiše med Nemčijo in Francijo podobna pogodba, kakor sta jo podpisala ob Münchenski konferenci Chamberlain in Ribbentrop. Pogajanja za sklenitev te pogodbe je vodil že bivši francoski berlinski veleposlanik Poncet, ki je tudi prinesel že iz Berlina besedilo pogodbe. Hitler ga je zaradi tega odlikoval z najvišjim nemškim redom.

Nenapadna pogodba med Nemčijo in Francijo ima tri dele. V 1. delu je izjava o nedotakljivosti sedanjih mej, 2. del vsebuje izjavo, da se bodo ev. spori reševali po razsodišču, 3. del pa ima izjavo, da nimata obe državi ena proti drugi nobenih zahtev. — Kaj pa nemške kolonialne zahteve?

Podobno pogodbo kakor med Francijo in Nemčijo so sklenili z Nemčijo tudi Češkoslovaška. Ustanovila se bo odbor četvorice, ki ga bosta tvorila po dva uradnika nemškega in češkoslovaškega zunanjega ministrstva. Ta odbor bo razpravljajal o vseh spornih vprašanjih, ki bi nastala med obema državama.

Dr. Göbbels je imel v Liberecu velik govor, v katerem je silno ostro napadal demokracije države ter se iz njih mestoma neusmiljeno norčeval. Govoril pa je tudi z velikansko odkritosrčnostjo, ki je kar presenetila. Tako je dejal, da je Nemčija preprečila vojno s tem, da je grozila z vojno. Nemčija je bila pripravljena, da z mečem osvoboditi sudetske Nemce in samo tako jih je mogla osvoboditi brez meča. Nadalje je dejal, da narodni socializem ni izvozno blago, pač pa so to nemški židje in da bi bili Nemci veseli, če bi jih hoteli drugi kar v celoti izvoziti iz Nemčije.

Med Nemčijo in Poljsko so se začela pogajanja, da bi se Gdansk popolnoma osvobodil kontrole Zveze narodov. V tem primeru bi narodno socialistična stranka popolnoma zavladovala v Gdansku.

Čeprav je še pred dnevi »Esseuer National Zeitung«, ki velja kot glasilo maršala Göringa, ostro zavračala madžarske in poljske poskuse, da bi se Karpatska Ukrajina priključila Madžarski, se sedaj vendarle širijo vesti, da je Nemčija svoj odpor proti tem poskusom opustila. Nemčija je baje sprejela svoje stališče, ker se je njena zunanje-politična situacija v zadnjem času močno poslabšala in zato ne bi hotela svojega stališča oslabilati še s tem, da bi Madžarska popolnoma prešla na stran Mussolinija, ki se priključiti Karpatske Ukrajine Madžarski nikakor ne upira.

Nemški poslanik v Budapešti je — po nekih vesteh — obiskal madžarskega zunanjega ministra Kanyo in mu izročil noto nemške vlade. V noti nemška vlada ostro protestira proti pisanju madžarskega tiska, ki piše, kakor da ne bi bile z dunajsko razsodbo meje Karpatske Ukrajine in Slovaške dokončno določene. Nemška vlada svari madžarsko vlado, da bi se skušala polastiti Karpatske Rusije in postaviti velesile pred izvršeno dejstvo. Nemška vlada opozarja, da jamči skupno z drugimi velesilami za nove češkoslovaške meje in da mora madžarska vlada računati s tem, da bi imela v primeru oborožene akcije proti Karpatski Rusiji opravka tudi z Nemčijo.

Podobno noto je izročil nemški poslanik v Varšavi poljski vladi.

V zvezi z vprašanjem Karpatske Rusije je tudi kriza madžarske vlade. Na seji madžarskega parlamenta je namreč dejal ministrski predsednik Imredy med drugim naslednje: »Pri polnem poznanju zunanje-političnega položaja moram izjaviti, da ne smemo napraviti nobenega nepremišljenega dejanja, če to ne da upanja na trajen uspeh. Vsak od vas ve, kaj naj to pomeni in na kaj mislim. Smatram za potrebno, da dam o tem vprašanju jasno izjavo, da javno mnenje ne bi bilo v zmoti.«

Ministrski predsednik Imredy je zahteval nato, da glasuje parlament o zaupnici vladi. Vodja opozicije Marhal pa je predlagal, da se izreče vladi nezaupnica. Pri glasovanju je zmagała opozicija,

nakar je Imredy odšel k državemu upravitelju Horthyju in mu izročil demisijsko svojo vlado. Državni upravitelj Horthy si je odgovor pridržal.

Po prvem štetju glasov, ki so bili oddani za zaupnico ali nezaupnico madžarski vladi, pa so ugotovili, da je bilo prvo štetje glasov napačno in da je bilo za vlado oddanih 115, proti vladi pa samo 94 glasov. Nadalje se je tudi ugotovilo, da Imredy še ni podal ostavke, temveč bo o ostavki vlada šele sklepala. Po časopisnih vesteh se bo sedaj odločilo, ali zavlada na Madžarskem diktatura ali pa ostane še nadalje parlamentarni režim. V parlamentu se je položaj vlade zelo poslabšal, ker je 67 poslancev izstopilo iz vladne večine in se pridružilo opoziciji.

Prometna vprašanja Slovenije

Iz zborničnega poročila na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI

Za bodoči gospodarski razvoj Slovenije je izredne važnosti tudi uporaba štirimilijardnega notranjega posojila. Zbornica je takoj predložila odločujočim činiteljem spomenico o programu najnujnejših del za zboljšanje prometa v Sloveniji.

Predvsem je opozorila na potrebo železniške zveze Slovenije z morjem, ki je kljub uzakonitvi še danes nerešena. Sicer je res letos že bil politični obhod za progo Črnomelj—Vrbovsko, vendar je še daleč do uresničitve te zveze. Druga nužnost je položitev drugega tira od Zidanega mosta do Zagreba. Ker je proga danes preobremenjena nad svojo materialno tehnično kapaciteto, nastajajo motnje v prometu. S spojitvijo železnice št. Janž—Sevnica s to progo bo promet še bolj napredoval na tej prog. Spomenica opozarja tudi na potrebo okrepitve kamniške in dolenske železnice ter premestitev ljubljanskega kolodvora.

S prvim junijem je bila v železniškem prometu uveljavljena tudi nova tarfina reforma, pri kateri je zbornica intenzivno sodelovala. Z reformo se je spremenila ne samo struktura, temveč tudi konstrukcija železniških tarif ter se sedaj favorizira prevoz na večje oddaljenosti in na kratke razdalje, kar je za Slovenijo posebno važno. Zbornica je že zbrala mnogo gradiva o učinku nove tarife ter bo predložila železniški upravi potrebne predloge za spremembo tarife.

Po podatkih Narodne banke je železniški promet letos večji kakor lani, v primeri s prometom v l. 1935. pa je narasel pa 25 %.

Poročilo Zbornice omenja nato cestni promet in vprašanje finansiranja modernizacije cest. Pod tem naslovom so bile uvedene nove dajatve, ki jih je gospodarstvo sprejelo z resignacijo, a bi se z njimi takoj sprijaznilo, če bi se napovedana dela tudi že začela izvajati. Odlašanje teh del je tudi v veliko škodo našemu tujskemu prometu.

Posebno važnost je posvečala zbornica tudi finančnim in davčnim vprašanjem.

Dalekosežna po svojih posledicah bo

uredba o nalaganju poslovnih rezerv v drž. posojila.

Uredba se sicer tiče predvsem zavarovalnic, bančnih podjetij in kreditnih zavodov, dočim so produkcijski obrati in komunalne hranilnice izvzeti iz teh predpisov. Izvedba teh določb bo imela v bodočih letih znatno reperkusijo na kreditno politiko zavodov za socialno in pokojninsko zavarovanje, ki so najbolj pritegnjeni k nalaganju svojih rezerv v državne papirje, pa tudi na vse privatno zavarovalništvo, ker bo moralo ne samo tekoče, marveč tudi dosedanje rezerve v določenem roku izpremeniti v državne papirje. S temi odredbami je znatno prizadet

naš komunalni in privatni dolgoročni kredit, ki je dobival iz sredstev omenjenih socialnih ustanov in zavarovalnic nizkoobrestna posojila, ki bodo v bodoče odpadla. V zadnjem času opažamo

znatno povečevanje fiskalnih bremen

ne samo zaradi povišanj, ki jih je prinesel finančni zakon, marveč tudi s tem, da se administrativno, z raznimi pojasnili in tolmačenji dajejo navodila za odmero in priredbo raznih dajatev v mnogo višjem obsegu, kakor pa so bile te prvotno zamišljene in uveljavljene. Tudi vidimo, da se vedno bolj dovoljujejo samoupravnim edincem proračuni, za kritje katerih se uvajajo enostranske fiskalne dajatve v obliki trošarin in taks na najvažnejše surovine in pogonska sredstva, ki jih potrebuje industrija za svoje obrate. S tem se podražuje in obremenjuje produkcijski proces in slabi konkurenčnost naših proizvodov proti izdelkom podjetij, ki teh davščin ne plačajo, oziroma ki se uvažajo iz inozemstva. Zbornica je zbrala mnogo važnega gradiva, ki dokazuje, da je praksa potrjevanja samoupravnih davščin v odkritem nasprotju z odredbami pravilnikov, razpisov in navodil, ki jih je o tem izdal finančni minister. Ugotovljeno pa naj bo na tem mestu, da niti Nemčija, niti Italija v svojem načrtnem gospodarstvu kljub veliki obdačitvi ne obremenjujejo produkcijskega procesa ni zdaleka v to-

liki meri, kot se to dogaja pri nas.

Moramo končno podčrtati še to, da zahteva banovinski proračun na zborničnem področju za kritje svojih potrebščin 95%no doklado, dočim se druge banovine, kakor vrbaska, zadovoljujejo s 25%no, donavska pa pri vseh velikih izdatkih z 39%no doklado. Neenakost teh bremen postavlja našo industrijo in gospodarstvo v težak položaj, katerega smo doslej mogli vzdržati le z večjo racionalnostjo dela in ekonomičnejšim poslovanjem, vendar ga trajno ne bo mogoče zdržati. Interes podjetij za ustanavljanje podružnih obratov na območjih z manjšo javno obremenitvijo postaja vedno večji, ker se akcijski radij naših tovarn od leta do leta zmanjšuje. Zal svari la, ki smo jih v tem oziru naslovili na odločujoča mesta, niso mnogo izdala. Prišel je trenutek, ko je treba pogrešno smer, v kateri se razvija finančna politika samoupravnih edinic, ustaviti in urediti samopravno gospodarstvo na solidnejših temeljih, ki ne bodo ovirali napredka gospodarstva.

Kdor budno motri gospodarsko zakonodajo zadnjih par let, lahko jasno posname, da se tudi pri nas v vedno jasnejših konturah uveljavlja načrtno gospodarstvo, ki ni morda diktirano in utemeljeno zaradi potreb drž. obrambe, ali kljub temu deluje na to, da se čim več industrije osnuje in razvije na novih območjih. To postavlja samo po sebi naše zbornično območje v vedno težavnejši položaj.

Za dvig trgovine in gospodarstva

Zahteve plenarne seje trg. ind. zbornice v Novem Sadu

Pod predsedstvom Koste Miroslavičevića je bila v sredo plenarna seja Zbornice za TOI v Novem Sadu. Po poročilu predsednika Miroslavičevića in velikem referatu glavnega tajnika dr. Stanića so bile po veliki in izčrpni debati sprejete resolucije o vseh najbolj nučnih ukrepih, ki bi se morali storiti za dvig naše domače trgovine in našega narodnega gospodarstva. V teh zahtevah so obsežne seveda tudi nekatere zahteve čisto lokalnega značaja, večinoma pa se v resolucijah omenjajo samo zahteve, ki se tičejo vsega narodnega gospodarstva in ki so soglasna zahteva vsega jugoslovanskega trgovstva. Od teh resolucij navajamo naslednje:

1. Minister za trgovino in industrijo se naproša, da po poteku veljavnosti sedanjih predpisov o ustanavljanju veleblagovnic nikakor ne dovoli ustanavljanje teh veleblagovnic, ker je to tako v interesu širokih slojev naših trgovcev-detajlistov kakor tudi v interesu potrošnikov.
2. Trgovinski minister se nada-

lje naproša, da ustanovi v svojem resoru poseben oddelček za pospeševanje notranje trgovine, v katerem naj bi se osredotočila vsa akcija za dvig in okrepitev naše detajlne in notranje trgovine.

3. Zbornični svet ponavlja svojo zahtevo, da se čim prej izda uredba o zatiranju nelegalnega obratovanja ter da se izda tudi pravilnik o krošnjarstvu. Navedeni predpisi naj se izdajo čim prej!

4. Zbornični svet naproša finančnega ministra, da do izdaje zakona o samoupravnih finančah dobe njegova navodila o sestavljanju občinskih proračunov obvezno moč ter da se zlasti ne dovoli obremeniti izvoz s kakršnimi koli samoupravnimi davščinami.

5. V svrhu okrepitve našega kmetijstva in naše kmetijske industrije se naproša finančni minister, da zniža trošarino na sladkor in pivo ter da se v interesu naše industrije in našega obrtništva odpravi trošarina na električni tok, ki služi za pogon industrijskih in obrtniških obratov.

6. Z Bernsko konvencijo o za-

Toliko dalj časa bo trpelo perilo

če v zameš vedno

SCHICHTOVO

TERPENTINOVNO MILO

...in za namakanje žensko hvalo

Ščiti avtorskih pravic so bile naložene naši državi velike materialne obveznosti, dočim na drugi strani naši glasbeniki nimajo od te konvencije skoraj nobenih koristi. Zato zbornični svet ponavlja svojo zahtevo, da naša država to konvencijo odpove! Če to ne bi bilo iz katerih koli razlogov mogoče, potem prosimo zbornični svet, da se sedanja previsoka avtorska tarifa za glasbene prireditve v gostinskih obratih zniža vsaj na polovico ter da se poenostavi draga uprava pobiranja teh taks.

7. Zbornični svet ugotavlja, da je treba v svrhu obnove železniškega parka ter drugih železniških gradbenih objektov na vsak način določiti, da se taksa iz tarifne postavke 101 taksne tarife, dokler trajajo te potrebe, prepusti železniški upravi v njeno uporabo. Sploh je potrebno, da se z zakonom omogoči železniški upravi glede razpolaganja s svojimi dohodki večja avtonomija.

Ni treba posebej naglašati, da se s temi zahtevami soglašata tudi vse drugo trgovstvo v državi.

Sprejme se
AKVIZITER
ki ima zveze s trgovskim stanom v vsel dravski banovini. Pismene ponudbe pod »akviziter 800« na upravo tega lista

Samostojna trgovinska zbornica v Zagrebu

Kakor poroča »Trgovski vjesnik« je trgovski minister inž. Kabalin podpisal uredbu o ločitvi trgovinsko-industrijske zbornice v Zagrebu na samostojno trgovinsko in samostojno industrijsko zbornico. »Trgovski vjesnik« dostavlja tej vesti, da je trgovstvo trgovinskemu ministru za to uredbu hvaležno. Pričakuje pa, da bodo novi zbornični svetniki trgovinske zbornice imenovani samo iz vrst onih trgovcev, ki so se skozi leta borili za samostojno trgovinsko zbornico. Vsi ti pa so člani Zveze trgovskih združenj savske banovine. List nadalje želi, da bi bili v zborničnem svetu zastopani vsi okraji banovine.

Izvozne olajšave za lesne izdelke

Za izvoz lesenih izdelkov pozicije 137—39/k so izdane naslednje ugodnosti: Do pristanišča Baker in Sušak-pristanišče se uporabljajo te določbe: od postaje Brezovica a) 2090, b) 1790 par za 100 kg, od postaje Jarše-Mengeš 2330, b) 2000 par za 100 kg, od postaje Ljubljana-glavni kolodvor a) 2090, b) 1070, od postaje Rimske Toplice a) 2890, b) 2490 par za 100 kg. Pogoji: plačana vozarina za a) najmanj 5000 kg, b) najmanj za 10.000 kg. Blago se mora izvoziti po morju v tujino. Te ugodnosti veljajo od 29. novembra 1938.

Zanimiva javna dražba

Te dni je bila pri okrajnem sodišču v Mariboru na javni dražbi prodana Delavska pekarna, r. z. z o. z. Prišla je v plačilne težave, ki so lani dovedle do prisilne uprave. Zadruga ima na Tržaški cesti več parcel s tremi objekti in dobro urejeno pekarno, ki je precejšen del Maribora in okolice zalagala s pecivom. Vse nepremičnine in inventar s stroji in priborom so se cenili na 839.943 din, najmanjši ponudek pa je znašal 419.971'50 din. Zadruga, ki je bila ustanovljena že leta 1898., je imela precej dolgog, med temi vključenih 685.210'50 din. na prvem mestu država na neplačanih davkih in drugih dajatvah v znesku 243.000 din. Ker je en upnik dobil svojo terjatev v znesku 20.000 din izplačano pred dražbo, je ostala kot edini dražitelj zadruga »Delavski dom v Mariboru«, ki je kupila pekarno za izključno ceno. Med upniki je mnogo dobaviteljev moke, kvasu in drugih pekarških potrebščin in bo več trdk precej prizadetih. Vzrok za polom je baže v tem, da zadruga ni imela sposobnega vodstva.

Denarstvo

Prepoved vnašanja dinarskih bankovcev v državo

Finančni minister je izdal sklep, da se v zvezi s čl. 9. pravilnika o urejanju prometa z devizami in valutami prepove vnašanje v našo državo bankovcev po 500 in po 1000 din, in sicer tako v pošiljkah ko tudi v potniškem ali obmejnem prometu. Vsaka kršitev predpisov pravilnika se bo kaznovala po zakonu o kazenskih sankcijah.

Vplačila v češkoslovaški kliring

Narodna banka je izdala za devizne posle pooblaščenim denarnim zavodom navodila o sprejemanju vplačil v češkoslovaški kliring. Po teh navodilih bo sprejemala Narodna banka vplačila v češkoslovaški kliring tudi za podjetja, ki se nahajajo izven ozemlja sedanje nove Češkoslovaške. Ta vplačila se bodo vodila na posebnem računu v čeških kronah.

Odlog plačil

je dovolilo ministrstvo za trgovino in industrijo Okrajni, sedaj občinski hranilnici v Kozjem za dobo 6 let za dolgove, nastale do 22. oktobra 1938. Obrestna mera za stare vloge je 2%.

Jugoslovanski državljani, ki stanujejo v obmejni coni, smejo za nakup svojih potrebščin iznašati dnevno samo 100 din v kovancem denarju. Ta ugodnost pa se ne nanaša na dvolastnike in njih delavce, ki gredo čez mejo zaradi obdelovanja dvolastniških posestev.

Državni deficit Združenih držav Sev. Amerike je v prvih šestih mesecih tekočega proračunskega leta narasel že na 1.140 milijonov dolarjev. Drž. dohodki so padli od 1933 na 1841 milijonov dolarjev, drž. izdatki pa so se povečali od 2540 na 2981 milijonov dolarjev.

Občni zbori:

17. redni občni zbor Pokojniškega zaroda za nameščence v Ljubljani bo v nedeljo dne 18. decembra 1938. ob 9. uri dop. v sejni dvorani Trgovskega doma v Ljubljani. Na dnevnem redu je poročilo revizorjev, sklepanje o poslovnem poročilu upravnega odbora, določitev zneska za sklad o podpiranju brezposelnih zavarovancev, določitev zneska za podpore po § 6. pravilnika o draginskih dokladah, sklepanje o pridobitvi nepremičnin, slučajnosti.

Redni občni zbor d. d. »Sial« za izdelovanje barv proti rji v Borovnici je v soboto dne 3. decembra ob 4. uri popoldne. Delnice je treba založiti vsaj šest dni pred obnim zborom.

Položaj na lesnem trgu se je nekoliko zboljšal

Pred dnevi v Rimu zaključena trgovinska pogajanja z našo delegacijo so rodila omembe vreden uspeh: Povečan bo volumen našega izvoza, kakor tudi — v kompenzacijo! — našega uvoza. Bržkone bo lesni kontingent zvišan in bo torej naša lesna trgovina vsaj v prihodnjem letu lahko več blaga plasirala na italijanskih tržiščih, kakor doslej. Je pa tudi skrajni čas, da se poživimo naš eksport lesa, ker je to še vedno glavni vir naših najpomembnejših dohodkov. Seveda pa bo šele bližnja bodočnost pokazala, v koliko smo bili upravičeni optimistično presojati situacijo, ki je nastala po omenjenem zaključku naših trgovinskih pogajanj z italijansko delegacijo. Kajti še vedno je naš izvoz v Italijo — kakor tudi v Nemčijo! — vezan na tako zvano uvozna dovoljenja ali licence in to je nemala ovira tudi za naš bodoči izvoz v Italijo. Sicer je res, da imajo italijanski uvozniki velik interes na našem lesu, vendar so tudi oni (kot omenjeno) pri uvozu zelo ovirani, kar mora upoštevati tako naša produkcija, kakor še bolj naša lesna izvozna trgovina.

Na mestu je, da omenimo zadržanje Nemčije, ki se zlasti zadnje čase zopet zelo zanima za naš les. Toda cene, ki nam jih nudijo nemški uvozniki predvsem za naš mehki les v predpisanih dimenzijah, že več niso v skladu z našimi tržnimi cenami. Tako je čimdalje manj izgleda za boljše in večje plasiranje naših lesnih proizvodov na nemškem trgu že v bližnji bodočnosti.

Tendence na domačih tržiščih je zadnji čas že nekoliko boljša, skorajda čvrstejša in tudi cene se polagoma zboljšujejo. Še vedno je dokaj povpraševanja po monte blagu, vsekakor pa največ po blagu v III. in IV. kakovosti. Zaradi zmanjšanja produkcije v spomladanskem in poletnem času pa se opaža že občutno pomanjkanje zlasti suhega blaga! Zimska sečnja in produkcija pa se še ni pričela. Kljub temu, da ne moremo govoriti o kakem zboljšanju izvoza in ugodnejšem plasiranju doma, so se cene zlasti rezanemu lesu dvignile, to pa — kot rečeno — predvsem radi tega, ker suhega blaga že ni več na zaloga.

V bukovini je produkcija omejena na minimum, ker se bukovno rezano blago zelo težko spravi v denar. Še največ se producira železniških pragov, ker je trenutno dobra konjunktura za to vrsto blaga še po razmeroma zadovoljivih cenah. Produkcija bukovih pragov ima še zelo lepo bodočnost!

V hrastovini se išče le prvovrstno in dobro izdelano blago, katerega pa pri nas produciramo razmeroma zelo malo. Sicer vlada že nekaj časa popoln zastoj v trgovini s hrastovim blagom, izvzemši frizov, ki jih izvažamo v Nemčijo in deloma v Švico.

V mehkem lesu je zadnje čase zelo veliko povpraševanje posebno od italijanskih uvoznih trdk, ki so nedavno tudi že perfektilirale nekaj večjih zaključkov, ki pa bodo izvršeni na podlagi že naprej obljubljenih starih uvoznih dovoljenj.

Cene, ki se trenutno nudijo za naš stavbeni les, vsekakor niso zadovoljive. Lahko bi tega blaga nedavno več izvozili celo na Madžarsko, da nam nista tako zelo konkurirali Poljska in Rumunija. Stavbeni les se pa boljše oddaja zlasti v bližini splavarskih izhodov okrog Savinje itd., ker splavarji ta les še vedno v znatnih količinah in še nekako zadovoljivih cenah prodajo v južne kraje naše države, kjer vlada znatno pomanjkanje potrebnega stavbenega lesa. Sicer pa vlada na trgu s tesanim

lesom in tudi gorivom popolno mrtvilo.

Produkcija oglja je zelo narastla, ne pa tako konsum tega blaga, zbog česar že zelo zastaja in so tudi cene malo popustile.

Les:

Smreka, jelka:	din	din
Hlodi I., II., monte	125—	165—
Brzjavni drogovi	120—	160—
Bordonali merkantilni	160—	185—
Filerji do 5/6'	180—	200—
Tramii ostalih dimenzij	170—	190—
Škorete, konične, od 16 cm dalje	385—	425—
Škorete, paralelne, od 16 cm dalje	445—	485—
Škorete, podmerne, od 10—15 cm	360—	400—
Deske-plohi, kon., od 16 cm dalje	340—	360—
Deske-plohi, par., od 16 cm dalje	365—	405—
Brusni les za celulozo	120—	140—
Kratice za 100 kg	38—	42—

Bukev:

Hlodi od 30 cm naprej, I., II.	90—	130—
Hlodi za furnir, čisti, od 40 cm naprej	200—	230—
Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte	255—	295—
Deske-plohi, naravni, oštrorebi, I., II.	410—	510—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte	330—	390—
Deske-plohi, parjeni, oštrorebi, I., II.	530—	640—

V oktobru je bila naša zunanja trg. aktivna

V oktobru smo izvozili 303.324 ton blaga v vrednosti 463'9 milijona din. Lani smo izvozili v oktobru 403.277 ton v vrednosti 558'69 milijona din. Naš izvoz je torej v primeri z lani padel za 99.953 ton ali za 24'79% po količini, po vrednosti pa je nazadoval za 94'79 milijona din ali za 16'97%.

V prvih desetih mesecih 1938 smo izvozili 3.077.067 ton v vrednosti 3.993'15 milij. din. Tako po količini ko po vrednosti je naš izvoz v primeri z l. 1937. zelo nazadoval in padel po količini za 695 tisoč 363 ton ali za 18'43%, po vrednosti pa za 1.117'4 milijona din ali za 21'86%. Naš izvoz je torej nazadoval za več ko eno milijardo.

Uvezili pa smo v oktobru 81.118 ton blaga v vrednosti 374'3 milijona din. Lani smo v oktobru uvezili 93.214 ton v vrednosti 482'8 milijona din. Naš uvoz se je torej zmanjšal po količini za 12.095 ton ali za 12'98%, po vrednosti pa za 108'4 milijona din ali za 22'47%.

V prvih desetih mesecih l. 1938. pa smo uvezili 1.048.254 ton blaga za 4.198'9 milijona din. L. 1937. smo v tem času uvezili 904.734 ton v vrednosti 4.265'2 milijona din. Po količini se je naš uvoz povečal za 143.520 ton ali za 15'86%, po vrednosti pa je padel za 66'2 milijona din ali za 1'55%.

V oktobru je bila naša trgovinska bilanca aktivna za 89'5 milijona din, lani v istem času pa je bila aktivna za 77'9 milijona din.

Naša trgovinska bilanca v prvih 10 mesecih je bila lani aktivna za 845'3 milijona din, letos pa je pasivna za 845'3 milijona din.

Hrast:			
Hlodi I., II., premera od 30 cm dalje	170—	300—	
Bordonali	750—	850—	
Deske-plohi, boules	850—	950—	
Deske-plohi, neobrobjeni, I. in II.	700—	800—	
Deske-plohi, oštrorebi (podnice)	800—	900—	
Frizi I./II., širine 5, 6 in 7 cm	730—	800—	
Frizi I./II., širine od 8 do 12 cm	850—	950—	
Oreh:			
Plohi, neparjeni, neobrobjeni I., II.	800—	920—	
Plohi, parjeni, neobrobjeni I., II.	1000—	1100—	
Brest:			
Plohi, neobrobjeni I., II.	430—	470—	
Javor:			
Plohi, neobrobjeni I., II.	500—	600—	
Jesen:			
Plohi, neobrobjeni I., II.	790—	910—	
Lipa:			
Plohi, neobrobjeni I., II.	440—	540—	
Parketi:			
hrastovi, za m ²	58—	68—	
bukovi, za m ²	35—	45—	
Zelezn. pragi 2'60 m 14x24			
hrastovi, za 1 komad	38—	48—	
bukovi, za 1 komad	24—	28—	
Drva			
bukova, za 100 kg	12—	14—	
hrastova, za 100 kg	9—	11—	
Oglje			
bukovo, za 100 kg	42—	52—	

Naš izvoz lesa v oktobru

Koliko lesa smo v oktobru izvozili v posamezne države, se vidi iz naslednjih števil:

	1938	1937
	milij. ton	milij. ton
Albanija	568 0.5	1008 0.6
Alžir	319 0.4	1034 0.6
Argentina	3946 4.3	5502 5.4
Avstrija	—	1559 1.7
Belgija	136 0.2	2088 1.8
Češkoslovaška	431 0.9	1665 2.6
Egipt	567 0.6	3699 2.6
Angleška	3488 5.5	13043 16.2
Francoska	421 0.5	503 0.9
Grčija	6061 4.3	5478 3.9
Italija	24775 15.7	28814 20.7
Madžarska	9225 8.1	10036 7.0
Malta	249 0.2	684 0.5
Maroko	2817 2.4	1067 0.9
Nemčija	22017 25.2	6971 8.6
Nizozemska	2754 2.4	4212 3.3
Palestina	1548 1.4	531 0.4
Španija	73 0.1	—
Švica	927 1.2	924 1.2
Tunis	1883 1.6	810 0.7
Druge države	2908 3.7	5707 6.1
	85063 79.2	95341 86.5

V prvih 10 mesecih

	1938	1937
	tisoč milij. ton	tisoč milij. ton
Albanija	5 5.1	6 4.9
Alžir	10 9.3	19 17.1
Argentina	32 32.1	36 33.6
Avstrija	11 13.8	28 33.4
Belgija	6 6.0	27 21.2
Češkoslovaška	8 17.6	13 22.8
Egipt	18 14.6	34 28.1
Angleška	84 100.7	167 194.9
Francoska	8 9.1	14 20.7
Grčija	52 37.2	54 37.1
Italija	222 152.8	255 188.9
Madžarska	84 51.7	109 67.4
Malta	3 3.0	6 4.7
Maroko	12 10.8	119 10.9
Nemčija	151 164.2	108 131.0
Nizozemska	26 21.9	46 39.6
Palestina	8 7.1	8 7.4
Španija	— 0.7	— 0.7
Švica	6 7.6	8 11.4
Tunis	10 9.1	11 11.3
Druge države	34 40.2	38 56.2
	799 714.9	1006 973.7

Tujejezični napisi v Pragi prepovedani

Magistrat mesta Prage je izdal naredbo, s katero se prepovedujejo od 30. novembra dalje vsi tujejezični napisi in tudi takšni, ki so nastali iz tujih in domačih besed. Na magistratu se je ustanovil poseben oddelek, ki bo dajal trgovcem in poslovnim ljudem vsa potrebna pojasnila za izvajanje te naredbe. Med drugim določa ta naredba:

Imena držav, dežel in mest se smejo uporabljati le s češkimi nazivi: Torej: Paríž, Londyn, Jugoslavie, Lublaň in ne Paris, London, Jugoslavia, Ljubljana. Tuji, z zakonom zaščiteni izdelki se smejo uporabljati le po določenih o dovoljevanju reklame. Na podlagi tega se prepovedujejo naslednji napisi: Restaurant, bar, dancing, tabarin.

Kavarna Nationale, Louvre itd. Beseda hotel se sme uporabljati. Nadalje se prepovedujejo tuje besede:

kolonial, delikatesy, coiffeur, manicura, pedicura, modes, robes, taylor, modni salon, chapeaux, auto deli, auto delavnice; beseda garage se sme uporabljati le v češkem pravopisu; garaže, foto studio, foto potreby, dentist, konfiserie, bonbony, desserty, bijouterie, kvečjemu dopustno (bižuterija); beseda kino se ne sme več uporabljati, le bio ali biograf, radio-trgovina in vse sestavljene z radio.

Enako so prepovedane v bančnih in menjalnih obratih vse tuje besede.

*

Zanimivo bi bilo, kako bi pri nas sprejeli podobno prepoved in kaj bi vse prepovedali.

In še bolj zanimivo vprašanje: Kako bi takšno prepoved sprejeli v Beogradu? Ali bi sploh še mogli sestaviti jedilne liste in cenike?

Češkoslovaška izvozna industrija ne bo zmanjšala svojega izvoza

Zaradi okrnitve češkoslovaškega ozemlja je nastalo v nekaterih državah mnenje, da bo zaradi tega izgubila Češkoslovaška značaj industrijske izvozne države. Trgovinska in industrijska zbornica v Pragi sporoča z ozirom na te vesti, da je to mnenje popolnoma napačno in da se zaradi sprememb mej ni tudi spremenila gospodarska struktura Češkoslovaške. Še nadalje bo mogla češkoslovaška industrija v nezmanjšani meri izvažati svoje prvovrstne izdelke in vzdrževati svoje poslovne stike s prijateljskimi državami. Tudi glede cen bo čsl. industrija še nadalje konkurenčna. Trgovinska in industrijska zbornica bo še nadalje zainteresirana za čsl. blago radevolje dajala vse potrebne informacije ter jih brezplačno seznanjala s čsl. izvozniki in proizvajalci.

Opozarjamo na to izjavo praške zbornice vse zainteresirane, ker res ni v našem interesu, da bi se naši trgovinski odnosi z bratsko Češkoslovaško zmanjšali.

Zopet neprostopoljni dopust v tekstilnih tovarnah?

Zadnje čase so se že parkrat pojavili glasovi, da bodo tekstilne tovarne v Mariboru in okolici skrajšale delovni čas, ker ne morejo pravočasno dobiti potrebnih surovin, v prvi vrsti bombaža in prediva. Sedaj se zopet čuje, da ne morejo dobiti deviznih dovoljenj, ker dobe ta šele potem, ko so dokazale, da so nabavile predpisane količine domačega bombaža. Z domačim bombažem pa so velike težave, ker ga je premalo in ker tudi zadruga ne poslujejo tako, kakor bi morale. Upali je, da bo nevarnost neprostopoljnega dopusta v tekstilnih obratih premagana, ker bi vse gospodarstvo Maribora zbog tega trpelo.

Dividenda družbe Trepča Mines Ltd

Družba Trepča Mines Ltd v Londonu je objavila svojo bilanco za preteklo leto. Bilanca je zaključena s 30. septembrom. Čisti dobiček je izkazan z 202.139 funtov ter bo družba izplačala 10% dividendo.

Čisti dobiček družbe se je zaradi padca cen zelo znižal. Lani je izkazala družba čisti dobiček v višini 632.670 funtov, to je 55% vse delniške glavnice. Družba je zato mogla lani izplačati 30% dividende ter poleg tega še znatno povečati svoje rezerve.

Proizvodnja je narasla, in sicer svinčenih koncentratov od 70.486 na 72.589 ton, cinkovih pa od 69.863 na 70.120 ton.

Doma in po svetu

Kot prva je bila v sredo vložena v Beogradu kandidatna lista JRZ. Znova se je pri tej prilici izkazalo, kako silno potreben je reforme sedanji volivni zakon, saj je treba za sestavo kandidatne liste predložiti celo goro papirja. Kandidatna lista JRZ je vložil senator Dušan Trifković. Kandidatna lista je bila lepo urejena, da je moglo sodišče hitro pregledati listo in vso skladovnico priloge. JRZ je postavil vseh okrajih, v nekaterih sta tudi dve listi, ker kandidira skupno 746 kandidatov. V dravski banovini kandidira 34 kandidatov. Pričakujejo, da bosta vložila danes kandidatne liste še opozicija pod vodstvom dr. Mačka in dr. Ljotić.

Listi JRZ in dr. Ljotića sta že potrjeni. Tudi združena opozicija je že vložila svojo listo, katere nosilec je dr. Maček.

V Ludbregu so bile preteklo nedeljo občinske volitve. V Ludbregu okolica je bila postavljena le ena lista, namreč dr. Mačkova. V občini Ludbreg trg pa sta bili dve listi, lista HSS in neodvisna meščanska lista. Glasovalo je 84% volivcev. Prva lista je dobila 309 glasov, druga pa 351 glasov. Ta poraz HSS je vzbudil v javnosti mnogo pozornosti.

* Fran Lajovic. V visoki starosti 85 let je umrl v Litiji Fran Lajovic, dolgoletni starosta litijske gasilske župe, uspešen gospodarski delavec, zvest in vrl narodnjak, ki je bil daleč po Sloveniji znan in spoštovan. Zapušča sedem sinov, ki so si priborili v slovenskem kulturnem in gospodarskem življenju odlična mesta in trajne zasluge. Bodi ohranjen pokojniku svetel spomin, zaljubljenim pa naše iskreno sožalje.

Italijanska vlada je darovala ljubljanski univerzi 434 velikih znanstvenih in literarnih del. Že preje pa je darovala ljubljanski univerzi veliko italijansko enciklopedijo.

Belgijski kralj je bil na Nizozemskem izredno prisrčno sprejet od vsega ljudstva. Namen njegovega obiska je sklenitev gospodarske zveze med Belgijo in Nizozemsko.

Edini kandidat za predsednika čsl. republike je dr. Hacha, predsednik najvišjega upravnega sodišča. Novo vlado pa bo sestavil najbrže voditelj agrarcev posl. Beran.

Poljski ministri predstojnik Sladkowsky je podal ostavko svoje vlade, ker da je s končanimi parlamentarnimi volitvami izvršil svojo nalogo. Predsednik republike pa dodeliše ni sprejel in je naprosil Sladkowskega in vse člane njegove vlade, da še nadalje ostanejo na svojih mestih.

Ameriško stališče o kolonialnem vprašanju je osvetlila s čisto nove strani novinar Lippmann, ki velja kot zaupnik washingtonske vlade. Pravi namreč, da je münchenski sporazum pokazal, da Anglija ni več gospodar Atlantskega oceana, ker je pod vedno ugrozo letal, prav tako pa je tudi francoska pozicija zelo oslabiljena. Če bi dobila Nemčija nazaj svoje afriške kolonije, potem bi takoj postala faktor na Atlantskem oceanu. Imela bi v Afriki izredno oporišče, ki bi bilo nevarno blizu Južni Ameriki. Na vsak način pa bi imela Nemčija v Južno Ameriko bližje ko Združene države Sev. Amerike. Pri tem pa je treba še upoštevati sodelovanje Nemčije, Italije in Japonske. Vsa Monroeva doktrina bi bila v nevarnosti, če bi dobila Nemčija nazaj svoje kolonije. Če bi torej Anglija dala Nemčiji afriške kolonije, da s tem zagotovi mir v Evropi, bi morale Združene države Severne Amerike na vsak način zahtevati, da dobe utrjena oporišča na Trinidadu, Jamaiki, Barbadosu in Martiniquen. Angleška in francoska javnost morata razumeti, da mora to Amerika zahtevati zaradi svoje varnosti.

Združene države Sev. Amerike bodo prihodnje leto nabavile še 12.000 vojni letal. Za kritje stroškov bo ameriška vlada povišala dohodninski davek.

Tajni odposlanec maršala Göringa v London je baje predložil britanski vladi pogodbo o omejitvi zračnega, artiljerijskega in plinškega oboroževanja. V Angliji pa so ta predlog odklonili. Po drugih vestih pa je prišel gen. Bodenschatz v London po čisto zasebni poslihi.

Svícarski zvezni svet je odobril zakonski načrt o razširjenju vojaške dolžnosti od 18 do 60 let starosti. Dosedaj je trajala vojaška obveznost le do 40. leta starosti.

Sovjetska vlada je baje sklenila, da bo začela graditi bojne ladje s 45.000 ton nosnosti.

Ker se vpadli madžarskih in poljskih teroristov na ozemlje Karpatske Rusije še vedno ponavljajo, oz. postajajo še pogostnejši, je poslala češkoslovaška vlada v Karpatsko Rusijo dve motorizirani diviziji.

Zunanji minister Ciano in nemški veleposlanik Mackensen sta podpisala nemško-italijansko kulturno konvencijo.

Begunska vprašanje postaja vedno bolj pereče, ker število beguncev naravnost neverjetno narašča. Tako je delavski poslanec Noel Backer navedel v angleškem parlamentu, da še ni urejeno vprašanje 500.000 beguncev iz Armenije, 270.000 drugih oseb brez domovine, 87.000 beguncev Čehov, Nemcev in

Židov iz bivše Češkoslovaške ter 25.000 španskih beguncev, pri čemer pa otroci niso vštet. Zato se ne bi smelo dopustiti nadaljevanje izganjanja ljudi v velikih množicah.

11.000 židovskih beguncev iz Nemčije, ki so prišli v Anglijo, je s svojo podjetnostjo omogočilo nastanitev 14.000 angleških delavcev, je dejal v angleškem parlamentu minister Samuel Hoare.

Število brezposelnih delavcev v bivši Avstriji se je v oktobru povečalo od 99.865 na 106.543.

Cela divizija mongolskih vojakov, ki so jo Japonci ravnokar opremili in izvežbali, je prestopila na kitajsko stran.

Italijansko letalo je na poti iz Münchena v Rim padlo pri Celovcu na tla in se popolnoma razbilo. Štirje člani posadke so se ubili, eden pa je nevarno ranjen.

vjame številke in če se sliši višino rabata, tedaj se čudi, koliko trgovcev zasluži. Stranka nič ne ve o poslovnih stroških, režiji, ne ve nič o izgubi na skladišču, o vsušku in drugačnem zmanjšanju zaloge, nič o izgubah pri odjemalcih itd. Taka pogajanja pred prodajalniško mizo imajo še druge nedostatke, vendar so že ti zadosti močni.

Zato priporočamo vsem trgovcem na drobno, da si uredijo vsaj majhen prostor, kjer lahko mirno in brez prič razpravljajo z dobavitelji in potniki. Včasih je potreben tudi s kako stranko, razgovor med štirimi očmi, brez prič in prisluškovalcev.

Za vse moramo najti čas

Imamo ljudi, ki neprestano delajo in se ubijajo in nimajo časa, da bi pravilno in veselo živeli. Res je potrebno, da smo zaposleni, da delamo neutrudno, toda tudi življenje mora priti do svoje pravice. Najti moramo čas, da dihamo, da vidimo in slišimo, da uživamo sonce in svež zrak. Kdor se tega ne poslužuje, slabi svojo storilnost, si krajša življenje, gremi pa navadno tudi drugim življenje.

Kdor hoče res kaj uspešnega narediti, mora s pravilnim življenjem dobiti za to moči.

Sklepi medbalkanske turistične konference

Na ravnokar zaključeni balkanski turistični konferenci je bil med drugim tudi dosežen načelen sporazum o dijaških potovanjih. Konkreten predlog o tem bo predložila jugoslovanska turistična sekcija do 31. 12. Konferenca je nadalje sklenila, da si balkanske države zamenjujejo statistične podatke in da se dela za unifikacijo statistične turistične službe. Grška sekcija je prevzela izdajo skupnega poročila o konferenci. Sklenjeno je bilo tudi, da se izdajo skupni propagandni plakati ter da se organizirajo pomorska potovanja. V ta namen se bo sklicala v Bukarešti skupna konferenca z zastopniki Balkanske pomorske unije. Na konferenci se je tudi razpravljalo o možnosti uvedbe turističnega plačilnega prometa ter kolektivnih potnih vizumov.

Zunanja trgovina

Štiri nova pristanišča za tovorni promet bo izročila te dni Bolgarska ob Donavi prometu. So to pristanišča: Nikopol, Kolodin, Vidin in Bosil.

Gospodarska pogajanja med Vel. Britanijo in Romunijo se uspešno nadaljujejo. Romunija bo dobila z jamstvom angleške vlade v Angliji uvoznih kreditov za 25 milijonov funtov.

Nemški minister za prehrano Darré je izjavil, da ima Nemčija zaradi letošnje dobre letine toliko živil, da je njena prehrana za prihodnja leta popolnoma zagotovljena, tudi če bi bila letina slaba.

Avtarkična rudarska razstava je bila te dni slovesno otvorjena v Rimu. Na vrodu ima razstava napis: Avtarkična — Mussolini ima vedno prav. V razstavi se med drugim navaja, da znaša proizvodnja premoga v Italiji že 15 milijona ton, da pa bo do 1. 1941. narasla na 7 milijonov ton.

Rudniki živega srebra v Italiji so povečali proizvodnjo v prvih 8 mesecih letos v primeri z lanskim od 120.637 ton na 135.874 ton. Največjo proizvodnjo izkazujejo rudniki družbe »Monte Amiata« v Sieni. Idrija je šele na drugem mestu. Nato sledijo rudniki v Toskani in v provinci Grossetto. V najnovšem času potrebuje živo srebro tudi industrija umetne svile.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 23. novembra objavlja: Razširitev konvencije med Jugoslavijo in Vel. Britanijo o vzajemni sodni pomoči v civilnih in trgovinskih stvareh na nekatere britanske čezmorske teritorije — Obrazci zapisnikov o poslovanju volivnih odborov za volitve narodnih poslancev.

Reklamni mozaik

»Ne zmanjajte z glavo — tale prah smo spravili iz obleke«, tako se je glasilo besedilo lepaka v izložbi nekega zavoda za čiščenje oblek. Prepričevalna reklama, katere izvrstna vaba je bila velika, s prahom napolnjena steklena posoda.

Duh, ki stalno zanika, je v reklamah bolj kvaren kot kje drugje. Kajti vsako nakupno nastrojenje razblini v nič. Zato je pametno, če se v snubilnih besedilih izogibamo stavkov, ki vsebujejo zanikanje. Namesto: »Ne pozabite!«, raje »Mislite na to!«

Ameriški trgovci so prišli na novo reklamno idejo: da vabijo z vonjem. Lastniki čokoladnih tovarnov so na primer dali natisniti svoje prospekte z barvo, ki je dišala po vaniliji. Priporočila za kavo so izdihavala vonj po prežgani kavi moka in reklamna pisma za sadne soke so duhtela po svežem sadju. Bila je prepričujoča in zato uspešna reklama.

Neki ameriški časopis, ki zaradi svojih senzacijnih poročil ni bil na posebno dobrem glasu, je po usmrtni znanega razbojnika dal raznašati po mestu letake z njegovo sliko. Pod sliko je bilo napisano: »In zakaj ga je treba kljub vsemu pomilovati? Ker ne more čitati naše najnovejše izdaje.« — Preveč tudi ni dobro!

Neka modna trgovina je v svoji izložbi napravila zelo originalno reklamo. Razstavila je blago, ki je bilo kupljeno že pred 50 leti pri nji in ki ga sedaj uporablja že tretja generacija. Kupec so tvrdili dali za to reklamo na razpolago posteljno pregrinjalo, namizne prte, gardine in prtiče. Vsak je lahko opazil, kako dobro so se stvari ohranile, dasi so prišle že nekoliko iz mode.

Neka trdka je pridelala časopisom namesto običajne priloge snubilno pismo v zaprti kuverti. Računala je s tem, da naročnik časopisa običajno prilogo odvrže, ne da bi jo prečital, da pa zaprto pismo vzbudi radovednost in čitatelja pripravi do tega, da ga odpre in prebere. — Ni se zmotila!

V izložbi neke trgovine s čevlji je stala poleg para elegantnih moških čevljev utež enega centa. Izložbeni lepak je pojasnil to ne navadno dekoracijo »dnevno nosite 200 gramov preveč s seboj, to iznese v pol leta skor en cent. In zakaj? Ker nosite pretežke čevlje. Ali ne bi poskusili morda XY čevljev?«

Ali ne bi tudi vi poskusili s podobno reklamo?

Neki tapetnik je postavil v svojo izložbo dva naslanjača, staromodnega in modernega. Nad oboima pa je bil napis: »Ko se je poslovil — Ko se je vrnil.«

Neka delikatesna trgovina je izobesila vsak dan nov recept za različne mešanice v svojem izložbenem oknu. Ljudje so se vsak dan posebej čudili, kaj vse se da mešati z mlekom, sladkorjem, pomarančami, jajci itd. Lastnik je pravilno računal. Sedaj nastopi vročina in ljudje bodo dodatke k dnevno se menjajočim receptom samo po sebi umljivo pri meni kupovali.

Zelo iznajdljiva je bila reklama nekega kina za neko udarno veseleigro. Podjetnik je dal naslikati veliko skodelico polno gumbov in pristavil to besedilo: »Te gumbesmo danes v prostoru za gledalce pometli. Najbrže so se včeraj posetnikom včerajšnje veseleigre zaradi samega smeha potrgali.«

Neka trgovina (v Čikagu) je naročila vsem svojim nastavljenecem, da na določeni dan zaradi eksperimentov opuste kupcem vsako odvisno vljudnost. Za neki drug dan pa so dobili naročilo, naj po-

stopajo s kupci kolikor le možno vljudno in prijazno. Izkazalo se je, da je na dan »vljudnosti« kupil vsak kupec povprečno za 90 centov, na dan »nevljudnosti« pa le za 29 centov.

Tri izložbene punčke, ki so imele povsem enaka krilca, toda vsaka drugačno bluzo, so vabila v izložbenem oknu neke trgovine z modnim blagom z geslom: »Tri bluze in eno krilo so tri obleke.« Ta navet so ženske, ki ljubijo spremembo v obleki, kaj hitro razumele.

Praktični nasveti

Pomen cene

V neki trgovini so napravili to poskušnjo. V dveh izložbenih oknih so vse predmete označili s cenami, v dveh drugih oknih pa so bili predmeti brez cen. Okni s cenami sta privabili še enkrat toliko odjemalcev kot okni brez cen in s cenami označenih predmetov se je prodalo za 83% več kot s cenami neoznačenih. Za izgubo časa z označevanjem cen so računali 10%. Ta izkušnja je pokazala, kakšnega pomena so cene na blagu v izložbi.

V nekem oglasu se je ponujalo pohištvo, ki stane 6000, radi tiskarske napake po 600 din. Mislili boste, da so kupci živahno povpraševali in zahtevali ta predmet. Pa ni bilo tako, niti eden se ni prikazal v dotični trgovini in zahteval ta predmet. Ni bilo zaupanja v blago s tako nizko ceno.

Ko so opazili zgoraj omenjeno napako v oglasu, je bil priobčen ponovno oglas s pravilno ceno. Začeli so prihajati kupci in so se zanimali za predmet, ker je bila cena razmeroma ugodna.

Poceni roba nima vedno odjemalcev in zaupanja, posebno ne, če je cena neverjetno nizka. Večkrat ponujajo v oglasih in drugače poceni rokavice, poceni ovratnice, poceni srajce in drugo. Seveda se dobijo odjemalci tudi za take poceni predmete, ali veliko je takih, ki ne zaupajo in ne verjamejo, da se jim za tak denar ponuja kaj dobrega. Veliko odjemalcev hoče kupiti le dobro blago in dajo raje več, samo da bi dobili dobro blago. Dobrega nakupa se veselimo. Bolje je dati nekaj več kot pa kupiti »poceni« robo, ki je zaradi svoje kratkotrajnosti prav draga. Dobro, trpežno, trajno, močno in drugi podobni pridevki bolj ugajajo veliki množini odjemalcev.

Kdor ponuja kaj po izjemno nizki ceni, ne sme računati z vso gotovostjo, da mu bo izredna cena prinesla poseben promet.

Nekje je lepo oblečen človek ponujal denar po nižji ceni, kot je bila nominalna vrednost. Okoli njega se je nabralo precej radovednežev, toda nihče ni hotel vzeti denarja po nižji ceni. Eni so mislili, da je ponudilec neumen, drugi so mislili, da s tem denarjem nekaj ni v redu. Nazadnje je pristopil še stražnik in tudi temu se je čudno zdelo, da bi kdo prodajal denar in to po nižji ceni, kot je naznačena cena ali vrednost. Povabil je tega čudnega prodajalca s seboj na policijo in tam so ga seveda izpraševali, kako in kaj je z njegovo kupčijo. Zatrnil je policijo, da je stavil s svojimi prijatelji, da nihče ne bo hotel vzeti denarja za

Potreben prostor

V raznih branžah in celo mali obrtniki imajo poseben prostor s pisalno mizo, kjer v miru rešujejo svoja pismena dela in kjer morejo nemoteno in brez prič govoriti z dobavitelji, zastopniki in naročniki. Le v nadrobni trgovini, posebno v špecerijski, naletimo prav poredkoma na tako malo pisarno.

V trgovino stopi trgovski zastopnik, ki pozdravi gospodarja za prodajalniško mizo in druge navzočne. Trгоvec ravno streže stranko. Zastopnik čaka, da je stranka odpravljena in potem začne s ponujanjem. Lahko se pa pripeti, da je več strank v lokalu. Do trgovskih potnikov in zastopnikov vljuden trгоvec prepusti stranke svojim nastavljenecem, sam pa začne razgovor z zastopnikom. Navzočne stranke vlečejo na ušesa razgovor in če trгоvec vpraša po ceni in rabatu, začneta z zastopnikom šušljati. Včasih pa kaka stranka le

Tržna poročila

Žitni trg

Na domačem pšeničnem trgu ni nikakih sprememb. Ponudba je zopet popustila. Prizad je kupil 61 vagonov pšenice ter je do 23. t. m. kupil v tej sezoni v vsem 16.824 vagonov. Cena Prizada je ostala nespremenjena, t. j. 160 din. Izvozna pariteta proti decembrskemu terminu v Liverpoolu 54,10, proti januarškemu v Rotterdamu 47,20 oziroma za efektivno blago 55,20 din.

Položaj na tujih trgih je nespremenjen.

Na domačem koruznem trgu je tendenca čvrsta. Vagonsko blago pariteta Indija je po 99 do 100, vlažilsko blago pa po 101 do 102 dinarja. Izvozna pariteta proti novembrskemu terminu v Rotterdamu 73,70 din.

Na tujih trgih so težaji stalni, promet je zlaten, a se omejuje skoraj izključno na USA. Iz Podonavja je ponudba precej majhna. Izvozni presežek Romunije se ceni na 50.000 vagonov.

Sadni in povrtninski trg

Na dunajski trg je prišlo dne 22. t. m. 15 vagonov jugoslovanskih jabolk budim, jugoslovanskega grozdja ni več na trg. Iz Bolgarske pa je še prišlo 5 vagonov grozdja. Naslednji dan so prišli novi vagoni jugoslovanskih jabolk na Dunaj. Kakovost jabolk je bila dobra, cene so ostale nespremenjene. Povpraševanje po jabolkah je še zelo živahno, zlasti v Nemčiji. Mnogo jabolk prihaja iz Jugoslavije in Italije ter Amerike. Jugoslovanska in italijanska jabol-

ka so normalne kakovosti, dočim so ameriška izredne.

Znatno je tudi povpraševanje po orehih. Na dunajski trg je prišlo dne 22. t. m. 15 vagonov jugoslovanskih orehov.

Sejmi

29. novembra: Rakek, Ormož, Maribor, Dolnja Lendava;

30. novembra: Gor. Planina na Kalu, Kočevje, Turjak, Veržej, Vače pri Litiji, Celje, Ptuj, Trbovlje, Gornja Lendava;

1. decembra: Mokronog, Trbovlje, Turnišče;

2. decembra: Zagorje ob Savi, Maribor, Koračice;

3. decembra: Brežice, Celje, Trbovlje, Planina okraj Šmarje pri Jelšah, Slov. Konjice, Križevci.

Dobave - licitacije

Dne 5. decembra bo pri upravi III. oddelka Vojnotehničnega zavoda v Čaku licitacija za dobavo »U« železa.

Dne 7. decembra bo pri ekonomskem oddelku štaba mornarice v Zemunu licitacija za dobavo 10.000 kilogramov čiste svinjske masti.

Dne 12. decembra bo pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za nabavo raznega kovinskega materiala.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Radio Ljubljana

Sobota dne 26. novembra. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgersen popotoval z divjimi

gosmi. Povest v nadaljevanjih. b) Strček Matček — 17.50: Pregled sporeda — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Gospodarski pomen železnice Črnomelj—Vrbovsko (Janko Hafner, nov.) — 19.50: Beseda k prazniku (F. S. Finžgar) — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Jože Vombegar: Muhasti amor. Vesela zvočna igra iz življenja Jaka Smolaka in njegovih. Izvajajo člani rad. igr. druž., vodi inž. I. Pengov — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nedelja dne 27. novembra. 8.00: Šrnel kvartet »Štirje fantje« — 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Plošče — 9.45: Verski govor (p. Kazimir Zakrajšek) — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.00: Plošče — 11.30: Koncert radijskega orkestra — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert lahke glasbe: Kmečki trio in plošče — 17.00: Kmet. ura: Zakon o pridelku in njegova prakt.

uporaba (ing. Pahor Bogdan) — 17.30: Prenos iz Kočevja: Akademija slepe mladine — 18.30: Plošče — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Današnje obrtništvo in njegove potrebe — 19.50: Harmonika solo, igra Golobč Rudolfa — 20.30: Koncert. Sodelujejo: g. Lav Vrbanec, prof. zagreb. konservatorija, g. prof. M. Lipovšek (klavir) in radijski orkester — 21.45: Napovedi, poročila — 22.00: Večer za naše izseljence.

Ponedeljek dne 28. novembra. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Zdravstvena ura: Zgodovina psihiatrije (dr. Bogomir Magajna) — 18.20: Plošče — 18.40: Ljudski svetniki v jeseni (Boris Orel) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Gospodarski pomen železnice Črnomelj—Vrbovsko (Janko Hafner) — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Rezervirano za prenos — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski šrnel.

ZAVARUJTE PRI

ANGLEŠKI ZAVAROVALNICI

„ROYAL EXCHANGE ASSURANCE“

USTANOVILJENO LETA 1720. — KAPITAL NAD 7 MILIJARD DIN.

Prevzema vsako rizik sama. Likvidira škodo priznana hitro in kulantno. Dvakrat dá, kdor hitro dá! Obrnite se v zaupanju na

Ing. JOŠKO KOBİ, gl. zastop.

Tel. 22-60 LJUBLJANA Resljeva 16

Za zimo

potrebujete obleko, suknjo, plašč itd.

S prvovrstnimi angleškimi in češkimi tkaninami najnovejših vzorcev po solidnih cenah Vas postreže

MANIFAKTURA NOVAK

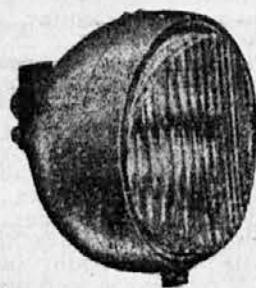
LJUBLJANA — Kongresni trg 15

pri nunski cerkvi

TRGOVSKI POTNIK

z dolgoletno prakso, prvovrsten prodajalec, po vsej Sloveniji zelo dobro vpeljan, več vseh pisarniških del, 15 čr. stalno nameščenje. la reference na razpolago.

Dopise prosi pod „Samostojna moč“ na upravo lista.

**Najpopolnejši
žarometi proti
megli in ostali
avtomaterial**

M. BAHAR - LJUBLJANA

Celovška c. 38 — Telefon 22-92

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE

r. z. z. n. z. v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1881

Nove vloge

so vsak čas izplačljive in jih obrestuje **po 4%**
vezane na 3 mesece pa **po 5%**

Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Vam je pri snazenju štedilnika, jedilnega pribora, medenine, emajla, steklenine itd. res neobhodno potreben, ker Vam osnaži vse brez uporabe kakih drugih pripomočkov. Ovoj z modro deklcio je znak naše kvalitete. Za cenjena naročila se priporoča

SLAVIN!

JAVNA ZAHVALA

Ob priliki zadnjega požara, ki nam je upepelil na našem skladišču v Ribnici dve šupi z vso lesno zalogo, smo zaradi tega utrpeli nad polmilijonsko škodo, ki nam jo je

Angleška zavarovalnica

„ROYAL EXCHANGE ASSURANCE“

v direktnem sporazumu z nami, že tretji dan kulantno likvidirala v naše popolno zadovoljstvo, za kar ji dajemo tem potom vse priznanje in jo vsakomur najtopleje priporočamo.

Ing. A. & M. RUDEŽ

lesna industrija in trgovina, Ribnica na Dolenjskem

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE

TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi polizredno nizkih cenah: Salda-konte, štraco,

journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knji-

žice, risalne bloke itd.

Ne kupujte tehtnice!!! preden niste vprašali pri nas

5letna garancija!

Izdelujemo
3 vrste
avtomatičnih
tehtnic

5letna garancija!

od 2 do 20 kg
v prvovrstni
kvaliteti
v raznih barvah

Titan d. d., Kamnik

Ustanovljeno 1850

Zaloga vseh vrst stekla,
porcelana in keramike.
Stavbno in umetno sla-
klarstvo. specialna zaloga
in okvirjenje slik

JULIJ KLEIN

LJUBLJANA

Wolfova ulica štev. 4

Telefon 33-80

Najugodnejše kupite

vsakovrstne trgovske knjige, kot ameriške žurnale, glavne knjige, blagajniške knjige itd. pri

A. Janežič, Ljubljana, Florjanska ul. 12-14

ker smo jim cene vsled velike zaloge v engros in detajlni prodaji globoko znižali // Trgovina s papirjem, šolskimi, pisarniškimi in knjigoveshkimi potrebščinami na debelo in na drobno Lastna industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov